

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

เจ้าอาวาส พระสังฆาธิการหรือพระอธิการ ตำแหน่งนี้มีความสำคัญต่อวัดทุกวัดในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นตำแหน่งที่บ่งบอกว่าเป็นผู้ปกครองดูแลคณะสงฆ์ในเขตปกครองหรือเป็นใหญ่ในกิจการของสงฆ์ทั้งปวงภายในวัดให้เป็นที่ไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศและพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชและเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์จัดการและพัฒนา การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการและการสาธารณ สงเคราะห์ให้เป็น ไปด้วยดี พระสังฆาธิการจึงมีความสำคัญในการดูแลพระภิกษุ สามเณร คูเฝ้าวัด ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ให้พระภิกษุ สามเณร มีจริยวัตรตรงดงามประพฤติปฏิบัติตนตามหลักของ พระธรรมวินัย นับว่าพระสังฆาธิการเป็นผู้จรรโลงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ดูแลความประพฤติปฏิบัติ ของพระภิกษุ สามเณร มิให้ออกนอกพระธรรมวินัยและพระสังฆาธิการ โดยเฉพาะเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสต้องบำรุงรักษา จัดการวัดและสมบัติของวัดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ตลอดจนปกครองสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่พำนักอยู่ในวัดปฏิบัติตามพระธรรมวินัย รวมทั้งเป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้ความ สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2535 : 8)

พระพุทธศาสนาเป็นกรอบแห่งความประพฤติปฏิบัติมาช้านานรูปแบบของการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่จึงอยู่ในกรอบของศาสนา คนไทยก็ยึดถือตามอย่างบรรพบุรุษไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ศาสนามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก เป็นพลังสำคัญอย่างยิ่ง มีอิทธิพลต่อการ ดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง เป็นระบบความเชื่อและความศรัทธาอย่างหนึ่ง ดุจประทีปให้แสงสว่างในการ ดำเนินชีวิตของพวกเขาหลายยุค สมัยที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักในการบริหารปกครองบ้านเมือง บางครั้งทรงบัญญัติออกมาในรูปแบบของกฎหมาย บางครั้ง ทรงพระนิพนธ์ออกมาในรูปแบบของวรรณกรรม เช่น ไตรภูมิพระร่วง พระราชนิพนธ์ของพญาลิไท เป็นต้น (พระมหาสุชาติ สุชาติ. 2548 : 2)

ความขัดแย้งนับได้ว่าเป็นสถานการณ์ปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ว่าจะเป็ความ ขัดแย้งในเรื่องอำนาจ ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในเรื่องสถานะ ทางสังคมและความขัดแย้งในเรื่องที่เป็นนามธรรม เช่น การคิด การพูดและการกระทำ แต่เมื่อ สถานการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้น และมนุษย์ไม่สามารถที่จะแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง

ความขัดแย้งที่ก่อตัวขึ้นก็ขยายวงกว้างเป็นการทะเลาะวิวาทกันในระดับที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น บทสรุปของความขัดแย้งก็จะกลายเป็นแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็นหน่วยย่อยของสังคมที่ไม่ขึ้นตรงต่อกลุ่มใหญ่ทั้งในแง่ของความคิดและการปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อสันติสุขของสังคม สังคมเป็นการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ในขณะเดียวกันมนุษย์ในสังคมก็อาศัยบรรทัดฐานหรือกฎหมาย ระเบียบประเพณีและสมมติสถานภาพพร้อมทั้งบทบาทที่เหมาะสมให้แก่บุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มีอิทธิฤทธิ์และมีเกียรติ แต่ทว่าสังคมในโลกปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความไร้ระเบียบ (Chaos) ตัวแปรสำคัญของสถานะที่อยู่บนพื้นฐานของบุคคลที่มีความแตกต่างและหลากหลายไปด้วยค่านิยม ทัศนคติ ภาษา ศาสนา ความต้องการผลประโยชน์และกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นด้วยความแตกต่างของบุคคลผนวกเข้ากับความพยายามที่จะดำรงและรักษาอัตลักษณ์ของตนเองเอาไว้ จึงเกิดความไม่สมดุลงัน ไม่เข้าใจกัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่พอใจซึ่งกันและกัน จนทำให้สัมพันธภาพสิ้นสุดลงและอาจลุกลามเกิดเป็นสถานการณ์ของความขัดแย้งได้ (กษิรา เทียนส่องใจ, 2550 : 1)

หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว การปกครองคณะสงฆ์เริ่มต้นด้วยการทำสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมวินัยให้เข้าเป็นหมวดหมู่และมีการตรวจสอบเพื่อความถูกต้องตามหลักธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ เพื่อป้องกันมิให้กระจัดกระจาย ในภายหลังพุทธกาลไม่นานคณะสงฆ์เริ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมวินัยแตกต่างกันไป จนเกิดความแตกแยกในหมู่คณะสงฆ์โดยแบ่งแยกรูปแบบการปกครองออกไปเป็นหลายคณะ (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2551 : 10 – 12)

หากจะกล่าวถึงความขัดแย้งของภิกษุสงฆ์ พบว่า การเกิดปรากฏการณ์ความขัดแย้งเคยมีมาตั้งแต่อดีตกาล เช่น คราวทำสังคายนาครั้งที่ 2 (The Second Buddhist Synod) คณะสงฆ์เลือกพระสัพพกามีเป็นประธานในที่ประชุม เพราะเห็นว่ามียุทธธรรมมาก แก่กว่าพระภิกษุทั้งหลายในที่ประชุมทั้งเป็นผู้มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก ตั้งอยู่ในฐานะควรเคารพสักการะของภิกษุและประชาชนทั่วไป การประชุมครั้งสุดท้ายนี้ มีพระจีณาสพเจ้าร่วม 8 รูป ได้ตัดสินใจเป็นเอกฉันท์ว่าการปฏิบัติของภิกษุชาววัชชีไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย ได้ประชุมที่วาสุการาม นอกเมืองเวสาลี แคว้นวัชชี พระเจ้ากาฬาสก อุปถัมภ์ 8 เดือน จึงสำเร็จ ทางฝ่ายพระวัชชีบุตรเมื่อไม่ได้รับการอุปถัมภ์จึงเสียใจ แล้วพร้อมใจกันไปทำสังคายนาต่างหากที่เมืองปาฏลีบุตร มีผู้เข้าร่วมถึง 10,000 รูป เรียกตนเองว่า มหาสังคิติ เพราะมีพวกมาก พุทธศาสนานิกายมหายาน เริ่มมีเค้าเกิดขึ้นเพราะเหตุแห่งความขัดแย้งนี้และในปี พ.ศ. 100 หรือภายหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานได้ 100 ปี พระภิกษุเมืองเวสาลีแตกเป็น 2 ฝ่าย และได้เถียงกันอย่างรุนแรงด้วยความเห็นขัดแย้งกันในวัตถุ 10 ประการ (ข้อปฏิบัติที่ประพฤติพิศพระวินัยสงฆ์) (พระมหาดาวสยาม วชิรปญฺโญ, 2551 : 18)

เพื่อให้เห็นถึงสภาพของความขัดแย้งที่ชัดเจนพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้แล้ว ผู้วิจัยขอเสนอกรณีตัวอย่างของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาลมาพิจารณาเพื่อให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วในยุค

สมัยนั้นก็มีความขัดแย้งและพระพุทธรองค์หรือเหล่าพระสาวกก็จะเป็นฝ่ายเดินเข้าไปเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งกรณีของความขัดแย้งในสมัยพุทธกาลนั้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2550 : 17 – 19) มีดังนี้

กรณีความขัดแย้งในการแบ่งส่วนพระบรมสารีริกธาตุของ โทณพราหมณ์ เมื่อพระพุทธรเจ้า ปรีนิพพานที่เมืองกุสินาราแล้วเจ้าเมืองต่าง ๆ ที่ทราบข่าวว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าปรีนิพพาน จึงทรง ส่งทูตไปหาพวกเจ้ามัลละเมืองกุสินาราว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นกษัตริย์ แม้เราก็เป็นกษัตริย์ เรา ควรได้ส่วนพระสรีระพระผู้มีพระภาคเจ้าบ้าง จักได้กระทำพระสถูปและการฉลองพระสรีระพระผู้มี พระภาคเจ้า คือ

1. อชาตศัตรู ผู้ครองกรุงราชคฤห์
2. กษัตริย์ลิจฉวีเมืองเวสาลี
3. กษัตริย์ศากยะเมืองกบิลพัสดุ์
4. กษัตริย์ถูลีเมืองอัลกัปปะ
5. กษัตริย์โกถิยะเมืองรามคาม
6. พราหมณ์ผู้ครองเมืองเวฐฐูที่ปกะ
7. กษัตริย์มัลละเมืองปาวา

พวกเจ้ามัลละเมืองกุสินาราได้ตรัสตอบหมู่คณะเหล่านั้นว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จ ปรีนิพพาน ในคามเขตของเรา พวกเราจักไม่ให้ส่วนพระสรีระพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อพวกเจ้ามัลละ เมืองกุสินาราตรัสอย่างนี้แล้ว โทณพราหมณ์จึงได้ทำการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุออกเป็น 8 ส่วน เพื่อมอบให้กับบรรดาเจ้ามัลลกษัตริย์ที่มารับอย่างเท่าเทียมกัน แม้เจ้าโมริยะะเมืองปีปผลิวันก็ส่งทูตไป หาพวกเจ้ามัลละเมืองกุสินาราก็ได้รับเอาพระอังคารธาตุ ไปบูชา โดยไม่มีการขัดแย้งใด ๆ

กรณีความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสัมพี ในเมืองโกสัมพีมีภิกษุสองรูปคือ พระวินัยธร (ตำแหน่งพระผู้เฝ้าร้องพระภิกษุที่ผิดพระวินัย) และพระธรรมธร (ตำแหน่งพระรูปหนึ่งที่มีหน้าที่ ตัดสินอธิกรณ์) ต่างมีบริวาร 500 รูป ได้อยู่ที่โฆสิตารามใกล้เมืองโกสัมพี วันหนึ่งในภิกษุสองรูปนั้น พระธรรมธรไปถาน (ส้วมของพระ) พระวินัยธรเข้าไปภายหลังพบน้ำชำระเหลือไว้ในภาชนะเข้า จึงบอก แก่พระธรรมธรว่าการทำเช่นนั้นเป็นอาบัติ เมื่อพระธรรมธรรบอกว่าไปทราบว่าเป็นอาบัติ พระวินัยธร กล่าวว่ ถ้าไม่แก่งทำก็ไม่เป็นอาบัติ ทำให้พระธรรมธรเข้าใจผิดว่าไม่เป็นอาบัติ แต่ลับหลังพระวินัยธร ได้บอกแก่พวกศิษย์ของตนว่า “พระธรรมธรรูปนี้ แม้ต้องอาบัติก็ไม่รู้” เมื่อพวกศิษย์ของพระวินัยธร เห็นพวกศิษย์ของพระธรรมธรได้กล่าวว่า “พระอุปัชฌาย์ของพวกท่านแม้ต้องอาบัติแล้ว ก็ไม่รู้ว่า เป็นอาบัติ” พวกศิษย์ของพระธรรมธรรูปนั้น ไปแจ้งแก่พระอุปัชฌาย์ของตน ฝ่ายพระธรรมธรรูปนั้น จึงบอก “พระวินัยธรรูปนี้ เมื่อก่อนพูดว่า ไม่เป็นอาบัติเดี๋ยวนี้พูดว่า เป็นอาบัติ พระวินัยธรรูปนั้น พูดมุสา” พวกศิษย์ของพระธรรมธรรูปนั้นไปกล่าวว่ “พระอุปัชฌาย์ของพวกท่านมุสา พวกศิษย์ของ พระวินัยธรและพระธรรมธรรูปนั้นถึงก่อความทะเลาะกันและกันขึ้น ภายหลังพระวินัยธรได้โอกาสจึงได้ ทำอุกเขปนียกรรมแก่พระธรรมธรเพราะโทษที่ไม่เห็นอาบัติปัญหานี้ นำไปสู่ความแตกสามัคคีของ

ชาวบ้านด้วย เพราะโยมอุปัฏฐากผู้ถวายปัจจัยของภิกษุ 2 รูปนั้น ก็ได้แตกเป็น 2 ฝ่าย พวกภิกษุณีผู้รับโอวาทที่ดี พวกอารักขเทวดาก็ดี ของภิกษุวินัยธรและพระธรรมธร ได้แตกเป็น 2 ฝ่ายตลอดจนพรหมโลกก็โกลาหลกึกก้องเป็นเสียงเดียวได้ขึ้นไปจนถึงอกนิฏฐภพ (พรหมโลก ชั้นที่ 16 เป็นที่อยู่ของผู้สำเร็จเป็นพระอนาคามี) เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องทรงแนะนำให้สามัคคีกัน แต่ภิกษุสงฆ์ทั้งสองฝ่ายไม่ยินยอมจนแตกสามัคคีกัน พระองค์จึงเสด็จไปหาแล้วตรัสโทษในการกวัตรของพวกภิกษุผู้กวัตรหรือฝ่ายพระวินัยธรและโทษในการไม่เห็นอาบัติของพวกภิกษุฝ่ายพระธรรมธร แล้วทรงอนุญาต สังฆกรรมทั้งหลายมีอุโบสถ เป็นต้น ในสีมาเดียวกันที่โฆสิตาราม ทรงบัญญัติวัตรในโรงฉันให้ภิกษุนั่งในแถวมีอาสนะหนึ่ง ๆ คั่นในระหว่าง ๆ (คือนั่งเป็นแถว เว้นช่องว่างไว้ให้ภิกษุอื่นเข้าแทรกนั่งได้รูปหนึ่ง ๆ ในระหว่าง) เพราะเกิดการแตกวิวาทกันขึ้นอีกในโรงฉัน เป็นต้น ต่อมาเมื่อทรงทราบว่ภิกษุยังแตกวิวาทจึงเสด็จไปที่โฆสิตารามอีก ตรัสห้ามมิให้แตกวิวาทกัน แล้วทรงให้โอวาทสั่งสอน โดยยกเรื่องราวหลายเรื่องขึ้นมาแสดง แต่ภิกษุเหล่านั้นก็ยังแตกสามัคคีกัน ไม่ยอมเชื่อฟัง พระองค์ทรงระอาพระทัย จึงเสด็จไปพาลก โถณการามเพียงลำพัง ตรัสเอกราชกวัตรแก่พระภิกษุเถระที่พาลก โถณการามนั้นแล้ว ตรัสอาณิสงส์แห่งสามัคคีรสแก่กุลบุตร 2 คน ในมิตทायวัน ชื่อปาจัน วังสะ แล้วเสด็จไปทางบ้านปารีเลยยกะทรงจำพรรษาที่ป่ารกจิตวัน หมู่บ้านปารีเลยยกะ เมื่อชาวเมืองโกสัมพิตทราบเรื่องจึง ไม่ยอมถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุเหล่านั้นทำให้พวกภิกษุเกิดสำนึกในความผิด ขอให้ญาติโยมให้อภัย เมื่อออกพรรษาแล้วได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้ากราบทูลให้ขมาโทษ พระองค์ทรงประทาน โอวาทสั่งสอนแล้วให้ภิกษุเหล่านั้นทำสังฆสามัคคีอุโบสถ อธิกรณ์จึงระงับไป

กรณีความขัดแย้งระหว่างแคว้นโกศลกับแคว้นมคธ เมื่อกล่าวถึง สงครามระหว่างแคว้นโกศลกับแคว้นมคธ มีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการทำสงครามในครั้งนี้ 2 กลุ่มหลักคือ พระเจ้าปเสนทิโกศลซึ่งเป็นผู้ปกครองแคว้นโกศลและพระเจ้าอชาตศัตรู ผู้ปกครองแคว้นมคธ ซึ่งทั้งสองแคว้นเป็นแคว้นที่มีความยิ่งใหญ่และมีอำนาจทางการเมืองและการทหาร ซึ่งหมายถึงการมีบทบาทสำคัญในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ หากกล่าวถึงความเป็นชาติพันธุ์ของกษัตริย์ทั้งสองแคว้นพบว่า พระเจ้าปเสนทิโกศลนั้นมีฐานะเป็นลุงของพระเจ้าอชาตศัตรู เพราะว่าพระเจ้าปเสนทิโกศลนั้นเป็นพี่ชายของพระนางเวเทหิซึ่งเป็นพระมารดาของพระเจ้าอชาตศัตรู เมื่อวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งพบว่าในการทำสงครามทั้งสองครั้งนั้น พระเจ้าอชาตศัตรูได้โจมตีพระเจ้าปเสนทิโกศลก่อนและปรากฏผลจากการรบครั้งที่ 1 นั้น พระเจ้าอชาตศัตรูประสบชัยชนะ ทำให้พระเจ้าปเสนทิโกศลแพ้อย่างย่อยยับเสียช้าง ม้าและไพร่พลไปเป็นจำนวนมาก แต่สำหรับการรบครั้งที่ 2 นั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลประสบชัยชนะและสามารถจับพระเจ้าอชาตศัตรูพร้อมทั้งทหารเอาไว้เป็นเชลยศึกและในที่สุดพระองค์ก็ทรงปล่อยตัวพระเจ้าอชาตศตรูกลับแคว้นมคธ แต่ทรงยึดอาวุธยุทโธปกรณ์ทางการทหารเอาไว้

อย่างไรก็ตาม การทำสงครามระหว่างแคว้นทั้งสองครั้งนั้น ผู้วิจัยมองว่าประเด็นความขัดแย้งเบื้องต้นน่าจะมาจากสาเหตุ 2 ประการด้วยกัน กล่าวคือ 1) ประเด็นที่ว่าด้วยความไม่พอใจ

เกี่ยวกับการตายของพระนางเวเทหิ การสิ้นพระชนม์ของพระนางเวเทหินั้นย่อมเป็นที่นำมาซึ่งความเสียใจแก่ชาวเมืองทั้งสอง ไม่ว่าจะเป็นแคว้นมคธหรือแคว้นโกศล แต่ผู้ที่น่าจะได้รับผลกระทบจากการสิ้นพระชนม์ของพระนางมากที่สุดท่านหนึ่งก็น่าจะเป็นพระเจ้าปเสนทิโกศล ซึ่งเป็นพี่ชายของพระนางเวเทหิและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุการตายของพระนางนั้นมาจากลูกชายคือ พระเจ้าอชาตศัตรู ฉะนั้นการอ้างเหตุผลในการทำศึกนั้น เหตุผลข้อนี้ น่าจะเป็นเหตุผลในทางจิตวิทยาการเมืองได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่เหตุผลการทำศึก ในข้อที่ 2) ประเด็นต่อเนื่องจากเหตุผลข้อที่ 1 กล่าวคือ ในช่วงที่พระเจ้ามหาโกศลได้จัดพิธีอภิเษกสมรสให้แก่พระเจ้าพิมพิสารและพระนางเวเทหินั้น พระองค์ได้พระราชทานกาสิคามหรือหมู่บ้านกาสิ ซึ่งอยู่ในแคว้นกาสิแด่พระราชธิดา ซึ่งหมู่บ้านนี้ถือได้ว่านอกจากจะเป็นสะพานในการเชื่อมประเทศทั้งสองเข้าด้วยกันแล้ว ยังจัดได้ว่าเป็นรัฐกันชนที่ดีระหว่างรัฐทั้งสองด้วย ฉะนั้นเมื่อเหตุผลข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ประสานสอดคล้องกันในลักษณะนี้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้พระเจ้าปเสนทิโกศลเรียกร้องสิทธิในดินแดนดังกล่าว เหตุผลที่พระองค์ได้นำมาเรียกร้องความชอบธรรมคือ ดินแดนดังกล่าวเคยเป็นของพระชนก ซึ่งพระชนกได้มอบให้แก่พระธิดา ฉะนั้นเมื่อพระธิดาตายไปแล้วดินแดนดังกล่าวต้องเป็นของเจ้าของเดิมนั่นก็คือแคว้นโกศล แต่พระเจ้าอชาตศัตรูกลับมองว่า ในเมื่อพระเจ้ามหาโกศลได้มอบดินแดนดังกล่าวให้แก่พระมารดาแล้ว พระองค์ในฐานะที่เป็นบุตรก็ย่อมมีสิทธิโดยชอบธรรมต่อดินแดนดังกล่าว ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดสงครามเพื่อแย่งชิงดินแดนนอกเหนือจากข้ออ้างเพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการประกาศสงครามเต็มรูปแบบทั้งสองประการดังที่กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยมองว่าสาเหตุสำคัญที่กษัตริย์ทั้งสองพระองค์ไม่พยายามนำเสนอและจัดได้ว่าเป็นประเด็นหลักของความขัดแย้งคือ การหวังผลในแง่ของความมั่นคงของรัฐโดยการนำเอาหมู่บ้านกาสิมาเป็นรัฐกันชนและการหวังผลในแง่ของเศรษฐกิจ เพราะหมู่บ้านกาสิมีกระแสน้ำไหลเวียนวันละ 100,000 กหาปณะ ซึ่งนับได้ว่าเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้กษัตริย์ในแคว้นทั้งสองต้องทำสงคราม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2550 : 20)

ในพระวินัยบัญญัติที่ได้กล่าวถึงความขัดแย้งไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้ ความขัดแย้งทางธรรมวินัยของภิกษุหนึ่ง เรียกว่า อธิกรณ์ หมายถึง เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ ต้องดำเนินการ มี 4 อย่าง ได้แก่ วิวาทาธิกรณ์ (การเถียงกันเกี่ยวกับพระธรรมวินัย) อนุวาทาธิกรณ์ (การโจทหรือกล่าวหากันด้วยอาบัติ) อาปัตตาธิกรณ์ (การต้องอาบัติ การปรับอาบัติและการแก้ไขตัวให้พ้นจากอาบัติ) กิจจาธิกรณ์ (กิจธุระต่าง ๆ ที่สงฆ์จะต้องทำ เช่น ให้อุปสมบท ให้ผ้ากฐิน เป็นต้น) เทคนิคหรือวิธีการบริหารความขัดแย้งทางธรรมวินัยของภิกษุ เรียกว่า อธิกรณ์สมถะ (การดำเนินการระงับเหตุหรืออธิกรณ์ด้วยวิธีการ 7 อย่าง) ได้แก่ สัมมุขาวินัย (วิธีระงับในที่พร้อมหน้า) สติวินัย (วิธีระงับโดยถือสติเป็นหลัก) อมูพหวินัย (วิธีระงับสำหรับผู้หายจากเป็นบ้า) ปฏิญญาตถกรรมะ (การทำตามที่รับ) ตัสสปาปิยสิกา (การตัดสินลงโทษแก่ผู้ผิด) เขภุขยสิกา (การตัดสินตามคำของคนข้างมาก) และติณวัตตารกวินัย (วิธีตกลงไว้ด้วยหญ้าหรือการประนีประนอม) (พระธรรมปิฎก. 2538 : 362-363)

เห็นได้ว่าความขัดแย้งในหมู่คณะของพระภิกษุสงฆ์นั้นมิใช่เรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นมาในปัจจุบันเท่านั้นแต่มีพลวัตรของความขัดแย้งที่มีมาตั้งแต่ในอดีต จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความขัดแย้งของคณะภิกษุสงฆ์ที่ผ่าน ๆ มา พบว่ายังมีจุดอ่อนอีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดอ่อนในเชิงรัฐศาสตร์ที่มักให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา เรื่องอำนาจ ผลประโยชน์และความขัดแย้ง ทั้งนี้เนื่องจากในทางพุทธศาสนา ได้มีการจำแนกพระภิกษุสงฆ์ไว้อย่างน้อย 2 ลักษณะ ได้แก่พระสงฆ์ฝ่ายปกครองที่ดำรงตำแหน่งจากสายบังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ เช่น เจ้าคณะภาคมีหน้าที่ปกครองดูแลพระสงฆ์ในเขตภูมิภาคต่าง ๆ เจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่ปกครองดูแลวัดและคณะสงฆ์ในจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ มีหน้าที่ปกครองดูแลพระสงฆ์ในเขตอำเภอนั้น ๆ เจ้าคณะตำบลมีหน้าที่ปกครองดูแลพระสงฆ์ในเขตตำบลนั้น ๆ เช่นกัน และเจ้าอาวาสซึ่งถือได้ว่าเป็นฝ่ายปกครองในระดับล่างที่สุดของโครงสร้างทางการปกครองคณะสงฆ์ภายใต้บัพัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ซึ่งความมีอำนาจภายใต้กฎหมายดังกล่าวบางครั้งก็นำมาซึ่งความขัดแย้งในหมู่คณะสงฆ์ด้วยกันเองหรือแม้กระทั่งความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณวัด เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาส โดยมีการหยิบยกเอากรณีการศึกษาวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นตัวแทนในการศึกษาเรื่องนี้ นอกจากนี้ในหมู่คณะสงฆ์ยังอาจจำแนกพระภิกษุสงฆ์ไว้เป็นอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งได้แก่ พระภิกษุสงฆ์สายปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาไว้

จากการศึกษาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 หมวด 5 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่กำหนดอำนาจบทบาทหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดไว้ในมาตราที่ 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ได้แก่ บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดีปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ และให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตราที่ 38 ยังได้กำหนดให้เจ้าอาวาสมีอำนาจ ได้แก่ ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทจากเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัดและสั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยภายในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม จะเห็นได้ว่าตำแหน่งเจ้าอาวาสมีอำนาจ

มากในการกำกับควบคุมดูแลสถานที่วัดและผลประโยชน์ภายในวัดอย่างมากมาด้วยสาเหตุปัจจัยดังกล่าวทำให้ปัจจุบันมีพระภิกษุสงฆ์สนใจในการขึ้นดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ กันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่าตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดนั้นสามารถให้โทษต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในวัดอย่างยิ่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2535 : 10)

เมื่อหันไปพิจารณาปรากฏการณ์เกี่ยวกับความขัดแย้งการแย่งชิงเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสมักมีเหตุการณ์ที่ตกเป็นข่าวให้เห็นอยู่เนื่อง ๆ อย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับความรู้ความสามารถและความเหมาะสม รวมไปถึงการอ้างเหตุผลนานัปการเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองและพวกพ้องให้ข้างตนเข้าสู่การดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ดังนั้นจึงเป็นปัญหาตุลกลามมาจนถึงผู้ปกครองคณะสงฆ์ ในเรื่องความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสที่สืบเนื่องมาจากสมัยพุทธกาลและมีผลมาจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่องดังที่จะสรุปให้เห็นภาพจากกรณีศึกษา วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ผู้สื่อข่าวรายงานว่าหลังจากที่พระเดชพระคุณท่านพระอาจารย์ช.นามสมมติ เจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มรณภาพไปเมื่อ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา ทางฝ่ายสงฆ์จังหวัดจันทบุรี ได้แต่งตั้งพระในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พระใหม่บวชได้ไม่ถึง 2 พรรษาเท่านั้น ให้มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส มีเสียงคัดค้าน จากลูกศิษย์ของอดีตเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าไม่เหมาะสม เพราะในวัดนี้มีพระอาวุโสมากกว่าและนี่เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ท่านเจ้าคณะตำบลไม่มีการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นเวลาต่อมาได้มี พระ ช.นามสมมติ เลขาเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่ง (เจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุต) ที่ได้เสนอพระครูปลัด ว.นามสมมติ ต่อเจ้าคณะอำเภอให้แต่งตั้งเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากนั้นก็ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นที่วัดวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและทำท่าจะลุกลามใหญ่โต เมื่อพระและแม่ชีภายในวัดจำนวน 30 รูป ปัจจุบันเหลือไม่ถึง 10 รูป เนื่องจากได้เห็นพฤติกรรมต่าง ๆ และพระที่มีความเห็นต่างไม่คล้อยตามถูกถ่มถ้ำแก๊ส ถูกกำจัดอย่างไม่เป็นธรรม มีการตัดน้ำตัดไฟ ขับไล่พระในทางอ้อม รวมไปถึงการตัดไม้หวงห้าม (พยูง) ในวัดวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 8 ต้น และได้นำไม้ดังกล่าวออกไปจากวัด การกระทำดังกล่าวรักษาการเจ้าอาวาสอาจมีสิทธิในการปกครองดูแลพระ แม่ชีภายในวัดและดูแลศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี แต่มีผู้รักษาการเจ้าอาวาสจะสามารถจัดหาประโยชน์และบริหารงานในทางที่ขัดต่อกฎข้อบังคับของพระสงฆ์และกฎหมายบ้านเมือง ได้อย่างอิสระเสรี โดยมหาเถรสมาคมมีมาตรการให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับของคณะสงฆ์ที่ป้องกันการกระทำอันจะเกิดผลเสียหายอันจะเกิดขึ้นต่อศาสนา ซึ่งจะตามมาภายหลัง (“ความไม่เป็นธรรมในการแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาส”. 2558 : 18)

เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ยุติลงแต่เพียงเท่านั้น เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งยังคงดำรงอยู่จนต่อมา พระครูปลัด ว.นามสมมติ ได้หนีหายออกจากวัด ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 พร้อมด้วยเงินสดที่เบิกออกจากบัญชีกว่า 12 ล้านบาท ขณะนี้เหลือเพียงแค่ 3 แสนบาทเศษ และไม่สามารถที่จะติดต่อสื่อสารได้หรือมีผู้พบเห็นว่าพระครูปลัด ว.นามสมมติ ได้ไปอาศัยพำนักอยู่สถานที่ใด จนในเวลาต่อมากระทั่งตำรวจจับกุมตัวได้และคุมตัวมาตรวจค้นห้องพัก ชั้นที่ 21 อาคารที่เกิดเหตุ ขณะตำรวจตรวจค้นห้องนาย ว.นามสมมติ ได้ตัดสินใจกระโดดตึกฆ่าตัวตายในที่สุด (“ความไม่เป็นธรรมในการแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาส”. 2558 : 18)

ในการทำงานเดียวกัน แม้ว่าจะมีหน่วยงานจากหลายภาคส่วนจะพยายามยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อันมีสาเหตุของจุดเริ่มต้นมาจากการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสแต่ก็ไม่มีทีท่าว่าจะมีสัญญาณใด ๆ ในการบ่งบอกถึงมิติของการนำไปสู่การยุติปัญหาความสงบลงได้จากกรณีศึกษาดังกล่าวที่เกิดขึ้น จากความขัดแย้งของคณะสงฆ์บานปลายไปถึงความโง่โง่ความซับซ้อน ในเรื่องของกายกยอกทรรพ์ ในเรื่องของคดีคดีไม่พยางและเรื่องได้เกิดการลุกลามใหญ่โตจนมีการเสียชีวิตเกิดขึ้น จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งและสร้างความรุนแรงมากให้กับสังคมไทย เพราะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงให้กับวัด ให้กับตัวพระภิกษุสงฆ์และทัศนคติที่ประชาชนมองวัดในแง่ลบรวมไปถึงความเสื่อมศรัทธา เคารพ นับถือ ในตัวพระภิกษุสงฆ์และเบื้องหลังหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ในปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสที่พัฒนาคลามาเป็นประเด็นร้อนอันนำไปสู่ความขัดแย้งที่ขยายวงกว้างไปยังหมู่คณะสงฆ์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง รวมไปถึงกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ที่เป็นมวลหมู่สมาชิกของคณะสงฆ์ที่เกิดความขัดแย้งทั้งสองฝ่าย สำหรับแนวทางการแก้ไขในเบื้องต้นเป็นเพียงการเจรจาต่อรองโดยอาศัยความใกล้ชิดคุ้นเคยของพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ในเขตพื้นที่และความพยายามของเจ้าหน้าที่จากสำนักพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดจันทบุรีในการร่วมมือกันแสวงหาแนวทางยุติความขัดแย้งเท่านั้น ปัจจุบันในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษานี้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งที่น่านำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของพระภิกษุสงฆ์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง รวมไปถึงวัดอื่น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนได้นั้นจำเป็นต้องศึกษาให้สะท้อนแก่นแท้ถึงรากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง ภายใต้อาถามวิจัยหลักที่ว่าปัจจัยสาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดความขัดแย้งของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง ในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสและจะมีข้อเสนอแนวทางในการจัดการปัญหาความขัดแย้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงลงไปได้อย่างไรบ้าง ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษารื่องปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาส กรณีศึกษาวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางวิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการกำหนดขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 3 ด้าน ดังนี้

ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา

การศึกษานี้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปี พ.ศ. 2559 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวมีปรากฏการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างคณะสงฆ์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ได้เจ้าอาวาสสมรณภาพลงและสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม

หน่วยในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้แนวการศึกษาในเชิงกรณีศึกษาในเขตพื้นที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประวัติศาสตร์การก่อตั้งการเป็นวัดและได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็นระยะเวลา 80 ปี และเมื่อเจ้าอาวาสสมรณภาพลงจึงเกิดการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสอย่างรุนแรง ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังในการใช้กรณีศึกษาวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อสะท้อนปัญหาความขัดแย้งอันนำไปสู่การศึกษาปัจจัยสาเหตุของการขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขในลักษณะของภาพเล็กสะท้อนเป็นภาพใหญ่

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น พระภิกษุสงฆ์ ตำแหน่งคณะสงฆ์ชั้นปกครองในเขตพื้นที่ ณ วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและตรงกับบริบททางสังคมในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในวัดอื่น ๆ ที่มีปรากฏการณ์ของความขัดแย้งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาได้อีกด้วย

2. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการจัดการความขัดแย้งของการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสในหมู่พระสงฆ์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้สำหรับการกำหนดแผนนโยบายเกี่ยวกับมาตรการและแนวทางสำหรับการกำหนดคุณสมบัติของพระภิกษุสงฆ์ในการเข้าดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสของวัด ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน รวมถึงสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาเทียบเคียงสำหรับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่คณะสงฆ์ของวัดอื่น ๆ ได้อีกด้วย

นิยามศัพท์เฉพาะ

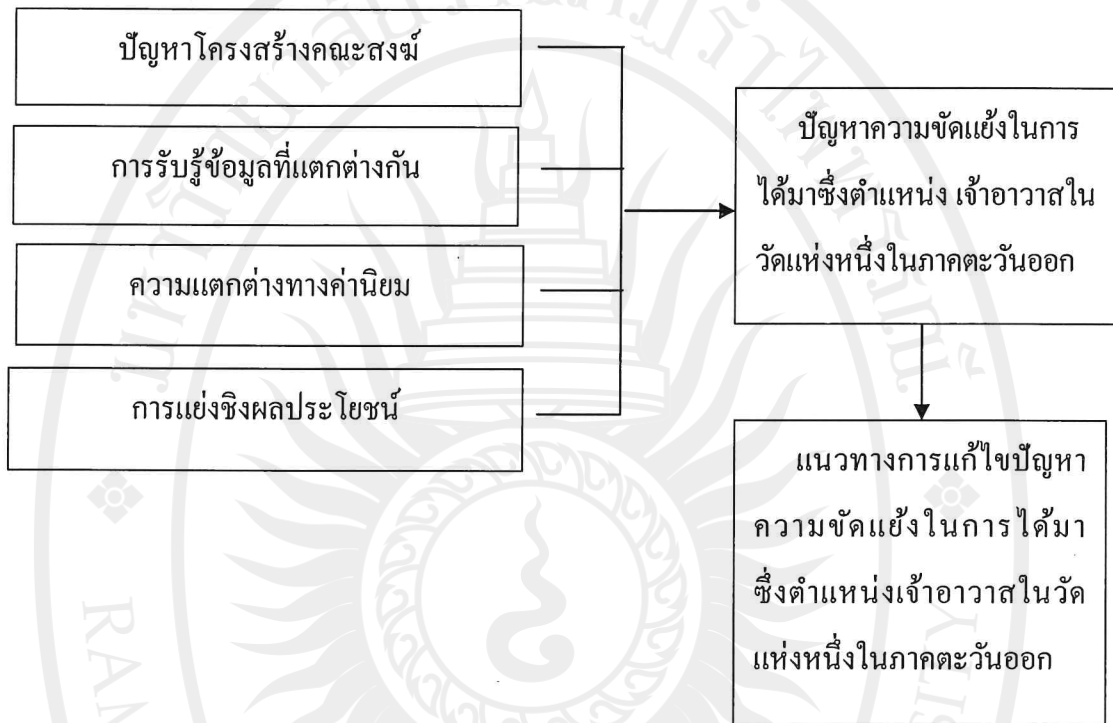
เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. ผลประโยชน์ หมายถึง ผลตอบแทน ผลได้หรือผลเสีย จากข้อตกลงกันระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่ายในเรื่องที่ได้ปรึกษาหรือทำข้อตกลงกันเอาไว้
2. ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าหรือสิ่งที่มีคุณค่าเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง ต่อสิ่งของหรือความคิดและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนาคุณค่าและความถูกต้องของสิ่งค่านั้น ๆ
3. ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักฐานหาความจริงหรือการคำนวณ
4. ปัญหาโครงสร้าง หมายถึง ปัญหาโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535)
5. คณะสงฆ์ หมายถึง กลุ่มพระภิกษุที่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง
6. ความขัดแย้ง หมายถึง สถานการณ์ที่คนหรือกลุ่มคน เกิดความไม่เข้าใจกัน มีความรู้สึกไม่พึงพอใจหรือคับข้องใจที่จะพูดคุยต่อกัน โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้ากันได้ ความไม่ลงรอยกันทางด้านความต้องการ ความปรารถนา ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

จากแนวคิดหลักและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐานในการวิจัยชั่วคราว (Working Hypothesis) ได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาโครงสร้างคณะสงฆ์เป็นเหตุปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. การรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกันเป็นเหตุปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ความแตกต่างทางค่านิยมเป็นเหตุปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. การแย่งชิงผลประโยชน์เป็นเหตุปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ